

Klachtenburo-Leuven

De werkgroep politie en rijkswacht

Een voorbeeld

“Op 30 april 1981 ging in de zaal “stapelhuis” te Gent een concert door met o.a. de new-wave groepen “siglo XX” en “the ex”. Na het optreden, omstreeks 24 uur, kwamen twee politieagenten de zaal binnen en verdwenen weer. Een kwartier later waren het er al bijna 15; ze gingen naar de verantwoordelijke van de fuif, de disc-jockey, legden de muziek stil en namen die persoon mee naar buiten. De aanwezigen, plus minus 50 man/vrouw, volgden hen naar de combi. Buiten blijkt dat een aantal burens geklaagd hadden over het lawaai. Deze burens stonden ook op straat. Er volgde een scheldpartij tussen fuivers en burens.

Uit een zijstraat kwamen plots een 50-tal rijkswachters van de brigade Gent, Ridderstraat 4, gechargeerd. Zij *verspreidden* de fuivers, daarbij “de knuppel niet sparend”. Twee personen worden gearresteerd - één van hen wordt over de straat naar de combi gesleurd, zijn rug ligt open. Ondertussen arriveren in totaal acht combi’s, twee personenwagens en vier moto’s van de rijkswacht. Een 25 fuivers zijn de zaal binnengelopen. Vanuit een raam op de eerste verdieping worden twee lege bierflesjes gegooid. Eén ervan verbrijzelt een autovenster. Daarop volgt een tweede charge, naar binnen. Tien personen worden opgepakt, aan de haren over straat gesleurd, verliezen schoenen, enz. Een tijdje later vallen een 10-tal rijkswachters nogmaals binnen en pikken uit de aanwezigen de punkers, die allen naar het bureau meegenomen worden. Ook in het punk-café “de amber” in Gent, worden die nacht zeven mensen opgepakt. Zo zijn er een dertigtal arrestanten. Ze worden allen ondervraagd en diezelfde nacht vrijgelaten, de eersten tussen 3.00 en 3.30 uur.”

Een paar getuigenissen :

“Bij de tweede charge stond ik in de hal van het “stapelhuis”; ik werd neergeknuppeld door een dikke rijkswachter en geschopt toen ik al op de grond lag. Op het bureau speelden de rijkswachters spelletjes met ons. Zo van : “sta recht... ga zitten; kom hier... ga daar ...” enz. Ook schunnige opmerkingen aan het adres van de aanwezige meisjes.” “Ik werd opgepakt na de charge. Volgens de rijkswachters was ik herkend door de burens als één van de flessenwerpers. Later, bij de konfrontatie, bleken diezelfde burens ons niet meer te herkennen. Toch werd ik op het bureau uitgekleeft tot op mijn onderbroek. Al mijn spullen, notaboekje inclus, werden doorzocht terwijl ik daarbinnen in mijn bloetje stond.”

De conclusies van het klachtenburo-Leuven uit dit optreden zijn :

– onnodig brutaal optreden;

– escalerend optreden. Er werd niet getracht kleine dingen klein te houden, dé eigenschap van een goed politiebeleid. Door bovendien doelgericht de “punks” te viseren, werkt dit een totale ontwrichting van de verhoudingen politie-jongeren in de hand, die kan ontaarden in geweld-tegengeweld.

Bovenstaand verhaal is ontleend aan één van de laatste binnengekomen klachten. We moeten wel vermelden dat de meeste klachten kleinere grieven betreffen die niet zo spectaculair zijn, maar daarom zeker niet minder belangrijk.

Hoe werkt het klachtenburo-Leuven ?

Doelstellingen

Het spreekt vanzelf dat aan het behandelen van en aan de wijze waarop met klachten gewerkt wordt, een bepaald ideeëngoed, een doelstellingenschema ten grondslag ligt. We kunnen deze doelstellingen opsplitsen in een *korte-* en *lange-termijnvisie*.

Op *korte termijn* wil het klachtenburo een *waakhond-* en *informatie-*functie vervullen.

De *waakhondfunctie* kan het best omschreven worden als “het viseren van het politie- en rijkswacht-apparaat”. We weten dat de politionele diensten macht hanteren en bevoegdheden bezitten. Waar er echter macht is, is er vaak misbruik van macht. De vraag rijst dan : hoe kun je dat voorkomen ? Hoe kun je de bevoegdheden binnen de grenzen houden ? Het antwoord is moeilijk te geven. We willen er wel op wijzen dat deze controle niet door één enkele organisatie wordt vervuld, maar door allerlei sectoren die iets met de politie en de rijkswacht te maken hebben. Zoals : de wetgevende, de uitvoerende en de rechterlijke macht; de universiteiten en het onderwijs; pers en media; en maatschappelijke instellingen. Ook het klachtenburo is één van die controleorganen. Het “er zijn” als klachtenburo betekent dat de politionele diensten van betrekkelijk nabij gevolgd worden en daar ook op attent gemaakt worden. Als waakhond kan tevens ingegrepen worden bij de minste tekenen van onraad. De aanwezigheid alleen bezit echter weinig kracht wanneer er niet actief gereageerd wordt met burgers. Daarom omvat de waakhondfunctie een tweede en noodzakelijk component, nl. *het openstaan voor klachten en vragen van burgers* met betrekking tot de aangehaalde materie.

Nauw aansluitend bij het voorgaande is de *informatiefunctie*. Hiermee bedoelen we de burger mondig en weerbaar maken tegen (grove) fouten en misbruiken van het politie- en rijkswachtapparaat. Naar aanleiding van concrete vragen en klachten van burgers wordt er informatie verstrekt. De vragen zijn gevarieerd : moet je een identiteitskaart tonen of afgeven ? Moet je een bloedproef toestaan ? Wat moet je doen als de rijkswacht je slaat ? ... Het informatie verstrekken kan ondermeer uitlopen tot het helpen opstellen van een verzoekschrift aan de Procureur met de klager. Uit een samenbundeling van de klachten blijkt welke moeilijkheden frekwent voorkomen. Hieruit kunnen relevante thema's gedistilleerd en uitgewerkt worden in een brochure,

b.v. "de rechten van de arrestant". In een later stadium kunnen we overgaan tot het samenstellen van een zwartboek.

De achterliggende visie en de doelstelling op *lange termijn* zouden we schroomvol kunnen omschrijven als een *bewustmaking* van zowel beleidsmensen als burgers. Door de aandacht te trekken op het functioneren en het disfunctioneren van deze machtoorganisaties kunnen lessen getrokken worden voor de toekomst, en *kan* verandering optreden. Misschien staan we dan een stukje dichter bij de reële democratie...

Praktische werking

Wat gebeurt er nu met een klacht? Aan de hand van bovenstaande klacht kunnen wij dat verduidelijken.

Het voornaamste is natuurlijk de klacht ontvangen. Dit kan tijdens de permanentie-uren, elke donderdag van 18 tot 20 uur. De klager wordt dan aanhoord door de van dienst zijnde medewerk(st)er. Ook telefonisch kunnen klachten dan opgenomen worden. Per brief is het eveneens mogelijk, dagelijks wordt de post nagekeken.

Van elke binnengekomen klacht wordt de korte inhoud en het verloop van de zaak genoteerd op de daartoe bestemde formulieren. Zo proberen we te komen tot een min of meer ordelijke classificatie.

Het behandelen van de klacht verschilt naargelang van de aard.

Zo zijn er de *fatsoensklachten* (b.v. 15 agenten komen de zaal binnen, en leggen er de muziek stil zonder eerst te praten met de verantwoordelijken). Deze fatsoensklachten worden bewaard voor het zwartboek. Indien het voorval ernstig genoeg is, worden de bevoegde instanties ingelicht.

In het geval van *wetsovertreding* raden we de persoon in kwestie aan om klacht neer te leggen bij de Procureur des Konings. Wij letten verder op het seponeringsbeleid.

In sommige gevallen gaan we mits toestemming van de klager, de zaak publiceren. Deze *publikatie* heeft een drietal functies. Ten eerste wordt er dan druk uitgeoefend op de aangeklaagde persoon of instantie. Ten tweede weet de klager – en ook de klager wiens klacht alleen maar werd geregistreerd – dat er wat met zijn klacht gebeurt. En ten derde krijgt het klachtenburo meer bekendheid, die het gezien de schroom waarmee de potentiële klager zijn grieven kenbaar maakt, hard nodig heeft.

Interne organisatie

Het klachtenburo-Leuven is een organisatie die steunt op vrijwillige medewerk(st)ers en stagiair(e)s. Het betreft mensen die niet aanleunen bij een politieke partij, doch getuigen van een uitgesproken maatschappijkritiek.

De vrijwilligers behandelen de binnengekomen klachten. Regelmatig komen zij bijeen om de binnengekomen klachten te bespreken en om eventueel taken te verdelen.

Naast de werkgroep "politie en rijkswacht", heeft het klachtenburo-Leuven

ook nog een werkgroep "gevangeniswezen". We hebben hierover niet gesproken omwille van het feit dat wat deze werkgroep doet sterk aansluit bij de werkzaamheden van de kommissie gevangeniswezen van de Belgische Liga voor de verdediging van de rechten van de mens (zie *Panopticon*, 1981, 286 - 292).

Tot besluit

Wij hopen dat deze uiteenzetting een antwoord mag zijn op de vragen en kritieken m.b.t. het bestaan van een klachtenburo. Wij menen dat een klachtenburo-werking een effectieve bijdrage kan leveren tot de verdediging van de democratische rechten en vrijheden, omdat macht indien zij niet gecontroleerd wordt, leidt tot misbruik. Wij hopen op begrip en medewerking.

Het klachtenburo
Tiensestraat 224
3000 Leuven
tel. 016/23.95.18